

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/KS/Is/ATR3227/2023-U111

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 14 December 2023

Betreft Wijziging Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed

Geachte heer De Jonge,

Op 16 november 2023 is de voorgenomen wijziging van de *Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA 3)* voor toetsing aangeboden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Het voorstel regelt de derde openstelling van de subsidieregeling die gericht is op het stimuleren van integrale verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

De regeling is het vervolg op eerdere openstelling van de subsidieregeling in 2022 en 2023. De voorgestelde subsidieregeling kent voor 2024 een subsidieplafond van 237,5 miljoen euro. Inhoudelijk bevat de regeling enkele wijzigingen ten opzichte van de eerste en tweede subsidierondes in 2022 en 2023:

- Een wijziging in de subsidiesystematiek:
 - Het subsidiepercentage voor losse maatregelen wordt verlaagd van 30% naar 20%.
 - Subsidiepercentages voor integrale verduurzaming zijn als volgt:
 - 30% subsidie voor integrale projecten met min. drie labelsprongen.
 - 40% subsidie voor verduurzaming naar de renovatiestandaard.
- De introductie van een schot waarbij 30% van het subsidiebudget wordt gereserveerd voor losse maatregelen en 70% voor integrale renovaties.
- Een verlaging van het maximum subsidiebedrag van 2,5 miljoen euro naar 1,5 miljoen euro.
- Een verbreding van de doelgroep naar subsidie voor alle typen monumenten, ook gemeentelijke en provinciale monumenten.
- Enkele aanpassingen in de maatregelenlijst. Dit betekent onder andere dat zonnepanelen, LED-verlichtingssystemen en het energielabel niet langer als losse maatregelen aangevraagd kunnen worden. De nadruk komt te liggen op het subsidiëren van integrale projecten.¹

¹ De toelichting bij het voorstel vermeldt een wijziging van de periode waarin de verduurzamingsactiviteiten moeten worden uitgevoerd. Uit overleg met uw ministerie is gebleken dat dit niet juist is en dat die periode dus niet wijzigt.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het voorstel maakt duidelijk dat de subsidieregeling financiële ondersteuning biedt aan maatschappelijke vastgoedeigenaren om panden te verduurzamen. Het voorstel voor de derde subsidieronde wijzigt het doel van deze subsidieregeling niet. Uit de vele aanvragen in de eerste en tweede subsidieronde is gebleken dat er veel belangstelling is voor deze financiële ondersteuning. Middels de DUMAVA wordt een bijdrage geleverd aan de klimaatdoelstelling van minimaal 55% CO₂-reductie in 2030 en energieneutrale gebouwen in 2050. Ook worden eigenaren van maatschappelijk vastgoed met deze regeling ondersteund bij de voorbeeldrol die van hen verwacht wordt. Ten slotte wordt de DUMAVA ook gebruikt om een bijdrage te leveren aan de renovatieverplichting die voor eigenaren van maatschappelijk vastgoed geldt.

Volgens de toelichting is momenteel het verduurzamingstempo van maatschappelijk vastgoed te laag om de gestelde doelen te bereiken. De onrendabele top is het voornaamste knelpunt: het gat in de business case voor verduurzaming, omdat de meerkosten voor de benodigde verduurzaming zich niet binnen de technische levensduur terugverdienen. Veel eigenaren van maatschappelijk vastgoed kunnen deze onrendabele top niet of nauwelijks op een andere manier financieren. Het doel van de onderhavige regeling is om de doeltreffendheid van de regeling te vergroten en het tempo voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed te verhogen. De aangepaste subsidiesystematiek maakt het volgens de toelichting voor partijen aantrekkelijker om grotere stappen te zetten in de verduurzaming. Door de gewijzigde subsidiebedragen en percentages zullen naar verwachting meer partijen subsidie ontvangen.

Het college onderschrijft het belang van verduurzaming van maatschappelijk vastgoed maar heeft twijfels bij de effecten van de accentverschuiving van subsidiëring van losse maatregelen naar een integrale aanpak. In het bijzonder is daarbij de vraag of (met name kleinere) partijen die maatschappelijk vastgoed willen verduurzamen, in staat zijn integrale maatregelen te financieren en te laten uitvoeren. Als dit niet mogelijk blijkt, kan de verschuiving naar meer integrale renovatieprojecten het verduurzamingstempo beperken.

1.1 Het college adviseert te onderbouwen in welke mate de wijzigingen in de subsidieregeling het tempo van verduurzaming van maatschappelijk vastgoed zullen versnellen. Het college acht het daarbij van belang om in te gaan op het risico dat de verschuiving naar integrale renovatieprojecten het voor (met name kleinere) partijen minder goed mogelijk maakt om verduurzamingsmaatregelen te treffen.

2. Minder belastende alternatieven

Uit de evaluatie van de eerste regeling volgt dat de meeste subsidie is verstrekt voor losse verduurzamingsmaatregelen. Onderhavige regeling is inhoudelijk gewijzigd om eigenaren te stimuleren grotere duurzaamheidsstappen te maken. De intentie is om het tempo voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed verhogen en hierdoor de DUMAVA meer in lijn brengen met nationale en Europese doelstellingen. Dit betekent dat de regeling inhoudelijk is gewijzigd ten opzichte van de eerste twee subsidieregelingen. Deze inhoudelijke wijzigingen betekenen dat de subsidieaanvraag die gedaan moet worden inhoudelijk ook anders is dan in voorgaande rondes. Bepaalde documenten, zoals het energieadvies, kunnen echter opnieuw gebruikt kunnen worden. Dit beperkt de administratieve lasten voor subsidie-aanvragers.

Het college ziet geen aanleiding voor adviespunten met betrekking tot minder belastende alternatieven.

3. Werkbaarheid

Het voorstel regelt de derde subsidieronde voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Bij de eerste subsidieronde bleek een aantal knelpunten voor aanvragende partijen. Daarbij ging het onder andere om: a) de beperkte geldigheid van het energieadvies, b) de (beperkte) beschikbaarheid van energieadviseurs en c) het beperkte gebruiksgemak van het digitale subsidieloket. In de tweede subsidieronde is geprobeerd deze knelpunten op te lossen. Een evaluatie van de tweede subsidieronde is nog niet afgerond.

Het college merkt op dat de toelichting bij het voorstel niet ingaat op de wijzigingen die zijn ingevoerd naar aanleiding van de ervaringen van de vorige twee subsidierondes en de evaluaties. Daardoor is niet inzichtelijk welke aandachtspunten bestonden (en mogelijk nog steeds bestaan) over de werkbaarheid van de subsidieaanvragen en hoe deze aandachtspunten zijn opgelost.

3.1 Het college adviseert duidelijk te maken wat de (ervaren) knelpunten waren in de vorige subsidierondes en daarbij toe te lichten hoe de nieuwe aanvraagronde voor de subsidie opvolging geeft aan deze aandachtspunten.

De subsidierondes in 2022 en 2023 hebben uiteindelijk één dag opengestaan voor het indienen van aanvragen. Op de eerste dag van de openstelling werd de subsidieregeling namelijk fors overtekend, waardoor het digitale subsidieloket werd gesloten. Om aanvragers bij de derde regeling tegemoet te komen biedt RVO in 2024 de mogelijkheid om al vanaf twee weken voor de openstellingsdatum de subsidieaanvraag gereed te zetten. Dit komt de werkbaarheid en het gebruiksgemak voor aanvragers ten goede en deze mogelijkheid vermindert de druk op het eLoket op de dag van openstelling. Aanvragers moeten echter nog steeds de aanvraag vanaf de dag van openstelling definitief indienen. Dit betekent praktisch dat aanvragers twee keer moeten inloggen. Het zou de werkbaarheid van de regeling (nog) verder verbeteren als aanvragers de aanvraag al voor de openstellingsdatum definitief kunnen afronden en kunnen indienen. Mogelijk dat aanvragen uit deze eerste twee weken kunnen worden beschouwd als ingediend op dag één van de opstellingsperiode. Dit zou namelijk betekenen dat aanvragers maar één keer hoeven in te loggen. Het college geeft in overweging om deze mogelijkheid te verkennen in afstemming met RVO.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bevat geen kwantitatieve uitwerking van de regeldrukeffecten van de regeling voor de eigenaren van maatschappelijk vastgoed. Wel stelt de toelichting dat de (te verwachten) lasten voor eigenaren zelf direct gerelateerd zijn aan de investeringen die deze eigenaren van maatschappelijk vastgoed doen. Ook vermeldt het voorstel dat de wijzigingen in de subsidieregeling maar een beperkte invloed hebben op de administratieve lasten voor burgers en bedrijven.

Omdat een regeldrukberekening voor eigenaren van maatschappelijk vastgoed ontbreekt, is er geen zicht op de aard en omvang van de regeldruk van de nieuwe subsidieronde. Zo is niet duidelijk wat de tijdsbesteding is voor een partij om een subsidieaanvraag in te dienen en wat de kosten zijn voor het verplichte energielabel en advies. Voor onderbouwde besluitvorming is dit inzicht wel van belang. Het belang van een goede regeldrukparagraaf volgt volgens het college ook uit de evaluatie van de eerste subsidieronde. Daarin heeft een groot deel van de subsidie-aanvragers aangegeven kritisch te staan tegenover de tijdsbesteding voor het doen van een subsidieaanvraag. Er is op dit moment nog geen evaluatie van de tweede ronde en in het voorstel is geen aandacht besteed aan hoe de ervaren belasting verminderd zal worden ten opzichte van de eerste ronde.

4.1 Het college adviseert de regeldrukeffecten van de regeling kwalitatief en kwantitatief uit te werken conform de Rijksbrede methodiek.

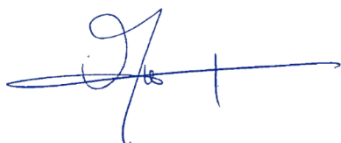
Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

De regeling vaststellen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening houdt.

Hoogachtend,

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris